

Dekolonisatie, diversiteit en inclusie

Dia 1: intro

Dia 2: Twee invalshoeken

Het vraagstuk van diversiteit en inclusie in Nederlandse politieke partijen kan vanuit twee invalshoeken behandeld worden:

1. De invalshoek van sociale bewegingen van mensen van kleur die dit vraagstuk op de maatschappelijke agenda hebben gezet. Zij stellen de vraag: wat is de rol van politieke partijen in het opbouwen van een samenleving die gebaseerd is op diversiteit en inclusie?
2. De politieke partijen. Daar gaat diversiteit en inclusie om de vraag hoe je meer mensen van kleur in de partij krijgt.

Dia 3: De probleemstelling voor sociale bewegingen

De afgelopen jaren is er een brede beweging ontstaan die dekolonisatie en institutioneel racisme op de agenda heeft gezet. Dekolonisatie en institutioneel racisme worden in beleidstermen aangeduid met eufemistische termen als diversiteit en inclusie. Maar in sociale bewegingen wordt hetzelfde thema geanalyseerd met andere termen: dekolonisatie en institutioneel racisme.

Daar wordt gepleit voor een nieuwe samenleving vrij van institutioneel racisme. Zij kijken naar politieke partijen en vragen zich af welke rol die partijen spelen in het opbouwen van een nieuwe samenleving?

Dia 4: De probleemstelling voor partijen

Niet alle partijen willen diversiteit en inclusie. Sommige partijen willen vanuit hun ideologie geen diversiteit en inclusie. De PVV wil niet meer, maar minder Marokkanen in Nederland en al helemaal geen Marokkanen in haar partij.

Sommige partijen willen wel meer mensen van kleur om hun verhaal te vertellen. Zij formuleren die wens met een beleid van diversiteit en inclusie in termen van vraagstukken rond werving en selectie, training en training en doorstroming. Maar ze moeten ook een beleid ontwikkelen rond het uittreden van mensen van kleur en soms damage control uitoefenen.

Ik behandel het vraagstuk van diversiteit en inclusie (om gangbare termen te hanteren) vanuit de invalshoek van sociale bewegingen.

Dia 5: De demografische toekomst

In 1972 telde Nederland 12 miljoen inwoners, waarvan 162.000 mensen van kleur met een migratie achtergrond (1%) en 1 miljoen witte mensen met een migratie-achtergrond (9%). In 2020, vijftig jaar later, was het aantal mensen van kleur 2,4 miljoen (14%) op een bevolking van 17 miljoen. Het aantal witte mensen met een migratie-achtergrond was 1,8 miljoen (11%). In 2060, veertig jaar later, zal het aantal mensen van kleur oplopen tot 4,6 miljoen (23%) op een bevolking van 19 miljoen en de witte mensen met een migratie-achtergrond tot 3 miljoen (16%). In 2060 is dus bijna 40% van de Nederlandse bevolking geboren in het buitenland of van wie één van de ouders is geboren in het buitenland. In amper honderd jaar zal de structuur van de Nederlandse onherkenbaar veranderd zijn.

Die mensen van kleur hebben in de loop der jaren hun eigen instituties opgebouwd (culturele en religieuze organisaties, media, sportorganisaties, actiecomités en nu zelfs politieke partijen).

Wat is het verschil tussen de mensen van kleur en witte mensen met een migratie-achtergrond? Mensen van kleur brengen de gevolgen van de Europese kolonisatie van de wereld in het hart van Europa en stelt het concept van de natie-staat ter discussie. De

natie-staat is een staat waarin één natie, een volk met een gemeenschappelijke geschiedenis, taal en cultuur, leeft. Nederland is nu een staat waarin mensen leven met een verschillende geschiedenis, taal en cultuur.

Veel staten zijn geen natie-staat. Daar bestaat niet het concept van de natie-staat, maar van de pluriverse staat; een staat waarin naties (volkeren, etnische groepen) met verschillende achtergronden vreedzaam met elkaar kunnen leven.

Dia 6: Fragmentatie, polarisatie en de natie-staat

De worsteling van politieke partijen in Nederland met het probleem van de natie-staat blijkt uit de volgende cijfers. In 1956 bestond de Tweede Kamer van 7 partijen: de PvdA had 50 zetels. De KVP, ARP en CHU (nu CDA) hadden samen 77 zetels en de SGP 3. De religieuze partijen hadden samen 80 zetels. De VVD had 13 zetels en de CPN 7. Bijna 70 jaar later hebben de religieuze partijen 27 zetels (een uitdrukking van secularisatie). De PvdA is teruggedaan van 50 naar 9 zetels. De linkse gemeente van 57 zetels (inclusief de CPD) is verspreid over de PvdA, Groen Links, SP, 50-Plus, DENK en de Dierenpartij en heeft nu samen 49 zetels. De opkomst van secularisatie en de neergang van verzuiling hebben het vraagstuk van identiteit op de agenda geplaatst en dat vraagstuk is met succes opgepakt door rechts. De VVD had in 1956 13 zetels. De liberalen (inclusief D66) hadden in 2020 52 zetels en met extreem rechts (PVV en Forum voor Democratie) zelfs 78 zetels, bijna net zoveel als de religieuze partijen in 1956. Kenmerkend voor al deze partijen is het hameren op de noodzaak van integratie van mensen van kleur in de Nederlandse natie-staat. Ze beschouwen de multiculturele samenleving als mislukt. Maar het is andersom: de natie-staat van Nederland is mislukt. Nederland is niet in staat gebleken om een samenleving op te bouwen waarin mensen van verschillende naties zich deel voelen van de samenleving. In 2017 kwam DENK in de Tweede Kamer als uitdrukking van een breed gevoel onder mensen dat de reguliere partijen met hun concept van de natie-staat hun rechtmatig bestaan ontkent.

De oplossing ligt niet in diversiteit, in meer kleur in de politieke partijen. De oplossing ligt in de erkenning van waar het probleem zit: in het vraagstuk van identiteit.

Dia 7: Het vraagstuk van identiteit en de Europese Verlichtingsfilosofie

De Nederlandse, en Europese identiteit, is gebaseerd op de erfenis van de Europese Verlichting vormen het fundament voor alle Eurocentrische partijen in de Tweede Kamer.

De filosofen van de Verlichting hebben de basis gelegd voor de concepten van de natie-staat. Hoe richt je je economie in? Adam Smith heeft de ideeën geformuleerd over hoe een economie het beste functioneert op basis van particulier eigendom van productiemiddelen en de rol van de vrije markt. Hoe zet je de sociale structuren van een samenleving op? Jean Jacques Rousseau stelt dat er zoiets is als aan sociaal contract waarbij een individu zich onderwerpt aan het gezag van de staat en een deel van zijn/haar individuele vrijheid opgeeft in ruil voor stabiliteit van de sociale orde en bescherming door de staat. John Stuart Mill vult dit aan door te stellen dat de samenleving gebaseerd is op individuele vrijheid: vrijheid van meningsvorming en organisatie. Hoe zet je een politiek systeem op? Charles de Montesquieu komt met het concept van de scheiding der machten: de wetgevende, uitvoerende en rechterlijke macht liggen niet in één hand maar verspreid over verschillende instituten. Hoe zet je een cultureel systeem op? Hume, Kant, Hegel komen met ideeën over hoe wetenschappelijke kennis moet worden geproduceerd gebaseerd op het gebruik van verstand van logische regels en niet gebaseerd op de Bijbel. De Verlichting bracht de wereldbeschaving naar moderniteit en rationalisme.

De Verlichting is niet alleen de basis voor de inrichting van de Europese samenleving. In de Westerse opvattingen zijn hun ideeën universeel en gelden voor de wereldbeschaving.

Binnen de Europese Verlichting was er ook kritiek op deze filosofen. Karl Marx en de socialistische filosofen hebben alternatieve ideeën geproduceerd over hoe een samenleving in te richten: de verandering van de kapitalistische vrije markt economie

naar een socialistische planeconomie, de analyse van sociale verhoudingen in termen van klassen in plaats van individuen, de inrichting van een politiek systeem op basis van arbeidersraden in plaats van de scheiding der machten, een cultureel systeem gebaseerd op de wetenschappelijke inzichten van de Verlichting. Politieke partijen in het Westen hebben zich gevormd op basis van deze erfenis, ook in Nederland.

Dia 8: De impact van de sociale bewegingen

En dit alles komt nu ter discussie te staan door nieuwe sociale bewegingen in het Westen, zoals de Black Lives Matter beweging in de VS en de beweging tegen Zwarte Piet in Nederland. En die hebben een grote impact op de maatschappelijke discussie. In 2013 wilde 89% van de Nederlandse bevolking dat de figuur van Zwarte Piet moest blijven tijdens de Sinterklaasviering. In 2020, amper zeven jaar later, was dit percentage teruggelopen naar 53%. Iedereen heeft te maken met die grote maatschappelijke discussies, ook de politieke partijen die nu nog het probleem inkaderen als een probleem van diversiteit in de natie-staat, als een probleem van representatie in plaats van een probleem van perspectief.

Dia 9: Dekolonisatie van de Europese Verlichting

De brede sociale beweging is niet homogeen. Ze bestaat uit mensen van verschillende ideologische stromingen. En een stroming die internationaal en ook in Nederland een grote invloed uitoefent, is de stroming die een verbinding legt tussen de huidige sociale problemen en de invloed van het kolonialisme. Die stroming noemt ik de beweging voor dekolonisatie. En dekolonisatie legt niet de verbinding met politieke onafhankelijkheid, maar met de Verlichting, die opkwam tijdens het kolonialisme. De grote filosofen van de Verlichting hebben niet alleen de basis gelegd voor Westerse levensbeschouwingen, maar ook de basis voor racisme waar superioriteit en inferioriteit gekoppeld werden aan religie, ras en cultuur. De activisten uit de gemeenschappen van kleur dragen de historie van kolonialisme met zich mee en lezen de andere kant van de filosofen van de Verlichting. Zij kennen de keerzijde van modernisme en dat was barbarisme: slavernij, genocide, onderdrukking en uitbuiting. Mills, Hume, Kant, Hegel en ook Montesquieu hebben de ideologische rechtvaardiging ontwikkeld voor barbarisme. Zo schrijft Charles de Montesquieu (1689-1755) over Afrikanen: *"Als ik ons recht om Afrikanen tot slaaf te maken moet verdedigen, dan zou ik het volgende zeggen. Suiker zou te duur zijn als het niet geproduceerd werd door slaven... Zij, de slaven, zijn zwart van top tot teen en ze hebben zulke platte neuzen dat het bijna onmogelijk is om medelijden met ze te hebben. Het gaat boven ons verstand dat God, een zeer wijs wezen, een ziel, en ook nog een goede ziel, kan zetten in een lichaam dat helemaal zwart is. Een bewijs dat negers niet beschikken over gezond verstand is dat ze meer waarde hechten aan een glazen halsketting dan aan een gouden ketting die zo belangrijk is voor beschaafde volkeren."*

Tegenwoordig zou je niet gauw een instituut noemen naar een persoon die dit soort uitspraken heeft gedaan. Door vast te houden aan de Verlichting als basis voor de inrichting van de Nederlandse samenleving zullen politieke partijen bijdragen aan het verdere verval van de natie-staat en de failed state van Nederland. De oplossing ligt in een diepgaande reflectie over wat voor samenleving je wilt inrichten en dat wordt het tijd om te kijken naar ideeën die buiten de Verlichting zijn geproduceerd.

Dia 10: Dialoog over een nieuwe wereldbeschaving: "the fall of the West and the rise of the Rest"

In 1955 organiseerde landen in Afrika en Azië die recentelijk hun onafhankelijkheid hadden verworven een conferentie in de stad Bandung in Indonesië. Daar spraken ze uit dat de oude beschavingen in Afrika en Azië al ideeën hadden geproduceerd over de inrichting van een nieuwe wereldbeschaving. In 1955 waren ze nog zwak.

In 2020 maken we een historisch proces mee van "the fall of the West and the rise of the Rest". Het Sovjet-bloc bestaat niet meer en de socialisme als alternatief voor kapitalisme is minder aantrekkelijk geworden. De conservatieve Japans-Amerikaanse filosoof Francis

Fukuyama zag hierin de definitieve overwinning van de ideeën van de Europese Verlichting en de suprematie van het Westen. Maar overall worden de ideeën van Westerse suprematie ter discussie gesteld, ook in Nederland.

Politieke partijen in Nederland kunnen zich in slaap sussen met de gedachte dat het vraagstuk van de multiculturele samenleving en de natie-staat draait om representatie: breng meer mensen van kleur in de politieke partijen en dan komt alles goed. Maar daarmee geven ze aan dat ze geen idee hebben wat er buiten hun gezichtsveld in de wereld speelt. Ze hebben geen idee dat de demografische samenstelling van Nederland in de komende decennia het vraagstuk van representatie koppelt aan het vraagstuk van perspectief. De taak van politieke partijen is leiding te geven aan de inrichting van de samenleving. Willen ze voorkomen dat Nederland een failed state wordt dan zullen ze kennis moeten nemen en in dialoog moeten gaan met stromingen die het vraagstuk van dekolonisatie op de agenda plaatsen. Die stromingen zullen zich steeds meer laten gelden in sociale bewegingen die de agenda van de maatschappelijke discussies zullen bepalen in de komende decennia.

Om die discussie te stimuleren formuleer ik drie stellingen:

- Stelling 1: Nederland wordt waarschijnlijk een "failed state" en dat blijkt uit de aard van de politieke partijen
- Stelling 2: De "failed state" is het gevolg van het vasthouden aan de erfenis van de Europese Verlichting als basis voor de nationale identiteit door alle politieke partijen
- Stelling 3: De oplossing van het probleem van de failed state zit in een dialoog over een nieuwe wereldbeschaving

Sandew Hira

Coordinator Decolonial International Network

2-9-2020

ⁱ Montesquieu, Ch. De (1989): *The Spirit of Laws*. Volume 2. Cambridge. Cambridge Text in the History of Political Thought. Original 1748, p. 250